

Bryssel, 2. lokakuuta 2026
(OR. en)

13811/26

JAI 1224
FREMP 302

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Neuvoston päätelmät rasismien ja siihen liittyvien vihan ja syrjinnän muotojen torjunnasta Euroopan unionissa: perusoikeuksien ja eurooppalaisten arvojen turvaaminen

Valtuuskunnille toimitetaan ohessa neuvoston 4197. istunnossaan 2. lokakuuta 2026 hyväksymät neuvoston päätelmät rasismien ja siihen liittyvien vihan ja syrjinnän muotojen torjunnasta Euroopan unionissa: perusoikeuksien ja eurooppalaisten arvojen turvaaminen.

**EHDOTUS NEUVOSTON PÄÄTELMIKSI rasismin ja siihen liittyvien vihan ja syrjinnän
muotojen torjunnasta Euroopan unionissa:
perusoikeuksien ja eurooppalaisten arvojen turvaaminen**

Euroopan unionin neuvosto

- a. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen johdanto-osan ja 3 artiklan 3 kohdan ja 6 artiklan sekä ennen kaikkea 2 artiklan, jonka mukaan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo;
- b. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 10 ja 19 artiklan sekä 67 artiklan 3 kohdan, joista viimeksi mainitun nojalla unionin tulee pyrkiä korkean turvallisuustason varmistamiseen rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä;
- c. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan unionin perusoikeuskirjan;
- d. **OTTAA HUOMIOON** rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29. kesäkuuta 2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY (rotujen välistä tasa-arvoa koskeva direktiivi);
- e. **OTTAA HUOMIOON** rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS;

- f. **OTTAA HUOMIOON** rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU sellaisena kuin se on muutettuna 17. kesäkuuta 2026 annetulla direktiivillä 2026/1472 (uhrien oikeuksista annettu direktiivi), jossa mainitaan erityisesti viharikosten uhrit;
- g. **OTTAA HUOMIOON** romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta 12. maaliskuuta 2021 annetun neuvoston suosituksen (EU) 2021/C 93/01, jossa romanivastaisuus tunnustettiin erityisesti romaneihin kohdistuvaksi rasismiin muodoksi, romanien syrjäytymisen ja syrjinnän perussyiksi ja merkittäväksi esteeksi tasa-arvolle; **PALAUTTAA MIELEEN** sitoumuksen puuttua romanivastaisuuteen panemalla tehokkaasti täytäntöön toimenpiteitä, joilla pyritään ehkäisemään ja torjumaan syrjintää, vihapuhetta, viharikoksia ja rakenteellista syrjäytymistä;
- h. **OTTAA HUOMIOON** normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY muuttamisesta 7. toukokuuta 2024 annetun neuvoston direktiivin (EU) 2024/1499, ja tunnustaa tasa-arvoelinten merkittävän roolin syrjinnän vastaisen lainsäädännön täytäntöönpanossa ja syrjinnän uhrien tukemisessa;
- i. **OTTAA HUOMIOON** digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta 19. lokakuuta 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös), jossa vahvistetaan välityspalveluja koskevat velvoitteet laittomaan sisältöön puuttumiseksi;

- j. **OTTAA HUOMIOON** käytäntesäännöt verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumiseksi sekä komission, Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnan, digitaalisten palvelujen koordinaattoreiden, kansalaisjärjestöjen ja välityspalvelujen välisen jatkuvan yhteistyön verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen leviämisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi;
- k. **OTTAA HUOMIOON** tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös), jolla edistetään ihmiskeskeisen ja luotettavan tekoälyn käyttöönottoa, samalla kun varmistetaan terveyden, turvallisuuden ja perusoikeuksien korkeatasoinen suojeleminen, mukaan lukien oikeus syrjimättömyyteen;
- l. **OTTAA HUOMIOON** tekoälyn käytöstä oikeusallalla 16. joulukuuta 2024 annetut neuvoston päätelmät ja tunnustaa tekoälyjärjestelmien merkityksen oikeudenmukaisen oikeudenkäytön kannalta ja algoritmisen vinouman riskin oikeudellisessa kontekstissa;
- m. **PALAUTTAA MIELEEN** 4. maaliskuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät rasismien ja antisemitismien torjunnasta; **OTTAA HUOMIOON** 6. joulukuuta 2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle annetun yhteisen tiedonannon ”Ei sijaa vihalle – Eurooppa yhdessä vihaa vastaan”;
- n. **PALAUTTAA MIELEEN** juutalaisen elämäntavan vaalimisesta ja antisemitismien torjunnasta 15. lokakuuta 2024 annetun neuvoston julkilausuman;

- o. **OTTAA HUOMIOON** 9. joulukuuta 2021 esitellyn komission tiedonannon ”Osallistavampi ja suojelevampi Eurooppa: EU-rikosten luettelon laajentaminen kattamaan vihapuheen ja viharikokset” ja panee merkille tällä alalla tapahtuneen lainsäädäntöprosessin kehityksen;
- p. **PALAUTTAA MIELEEN** tarpeen varmistaa kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (ICERD) yleismaailmallinen ratifiointi sekä täysi ja tehokas täytäntöönpano, panna täytäntöön Durbanin julistus ja toimintaohjelma sekä järkeistää ja virtaviivaistaa tarvittaessa niiden seurantamekanismeja;
- q. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan ihmisoikeussopimuksen, jonka sopimuspuolia kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti sen 9 artiklan (ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapaus), 10 artiklan (sananvapaus) ja 14 artiklan (syrjinnän kieltö);
- r. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE**, että Euroopan komissio on hyväksynyt EU:n rasisminvastaisen strategian 2026–2030 ja siinä esitetyt periaatteelliset strategiset lähestymistavat, mukaan lukien rakenteellisen rasismin torjuminen, rotuun tai etniseen alkuperään ja muihin syrjintäperusteisiin liittyvien yhdenvertaisuustietojen tehokkaampi kerääminen, syrjinnän vastaisen lainsäädännön noudattamisen valvominen, sosiaalisen yhdenvertaisuuden ja yhteenkuuluvuuden lisääminen, rotuvihalta suojelun tehostaminen, myös verkossa, sekä keskeisten kumppanuuksien vahvistaminen ja edistäminen kansalaisjärjestöjen, tasa-arvoelinten ja sellaisten yhteisöjen kanssa, joihin kohdistuu rasismia, tunnustaen samalla, että jäsenvaltioilla on parhaat edellytykset suunnitella erityisiä toimenpiteitä kansallisella tasolla;
- s. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan komission ja jäsenvaltioiden jatkuvat pyrkimykset torjua rasismia, myös rakenteellista rasismia ja rasismia verkossa, erityisesti jäsenvaltioiden hallitusten edustajia ja asiaankuuluvia kansainvälisiä sidosryhmiä yhteen saattavan rasismintorjuntaa käsittelevän asiantuntijaryhmän työn ja komission rasismintorjunnan koordinaattorin työn avulla;

- t. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan komission ja jäsenvaltioiden jatkuvat toimet vihapuheen ja viharikosten torjumiseksi erityisesti jäsenvaltioiden hallitusten, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan edustajista muodostetun vihapuheen ja viharikosten torjuntaa käsittelevän korkean tason työryhmän työn kautta;
- u. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan komission ja jäsenvaltioiden jatkuvat pyrkimykset panna täytäntöön antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista koskeva EU:n strategia (2021–2030) erityisesti jäsenvaltioiden hallitusten, juutalaisyhteisöjen ja muiden asiaankuuluvien osapuolten edustajista koostuvan työryhmän sekä antisemitismin torjunnan ja juutalaisen elämäntavan vaalimisen koordinaattorin työn avulla;
- v. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan komission ja jäsenvaltioiden meneillään olevat toimet muslimivihan¹ torjumiseksi, mukaan lukien muslimivihan torjunnasta vastaavan komission koordinaattorin työ ja jäsennelty vuoropuhelu muslimiyhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen edustajien kanssa, ja toteaa, että muslimiviha on erityinen syrjinnän muoto, joka voi esiintyä uskontoon ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän yhdistelmänä ja joka voi pahentaa olemassa olevaa sosioekonomista huono-osaisuutta ja heikentää muslimiyhteisöihin kuuluvien henkilöiden tai sellaisiksi miellettyjen henkilöiden perusoikeuksia ja ihmisarvoa kaikkialla unionissa;

¹ Ilmiöön viittaamiseen käytettävät termit vaihtelevat. Joissain maissa on käytössä termi ”muslimeihin kohdistuva rasismi”, kun taas toisissa käytetään ”muslimivihaa” tai muita vastaavia termejä. Näitä kahta termiä voidaan myös käyttää toistensa synonyymeina. Näissä päätelmissä käytettyä sanamuotoa ei pitäisi tulkita neuvoston kannaksi siitä, mitä terminologiaa olisi käytettävä.

- w. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan komission ja jäsenvaltioiden jatkuvat toimet romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen 2020–2030 täytäntöönpanemiseksi, myös kansallisten kehysten avulla, yhdessä romaniyhteisöjen edustajien ja kansalaisjärjestöjen kanssa, ja erityisesti sitoumuksen torjua romanivastaisuutta erityisenä rasismia ja syrjinnän muotona, sekä toimet komission vuodeksi 2030 asettamien EU:n yleistavoitteiden saavuttamiseksi;
- x. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan neuvoston Euroopan rasismia ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) tekemän työn, erityisesti 4. lokakuuta 1996 annetun yleisen toimintapoliittisen suosituksen nro 1 rasismia, muukalaisvihan, antisemitismin ja suvaitsemattomuuden torjumisesta, 16. maaliskuuta 2000 annetun ja 8. joulukuuta 2021 tarkistetun yleisen toimintapoliittisen suosituksen nro 5 muslimeihin kohdistuvan rasismia ja syrjinnän ehkäisemisestä ja torjumisesta, 25. kesäkuuta 2004 annetun ja 1. heinäkuuta 2021 tarkistetun yleisen toimintapoliittisen suosituksen nro 9 antisemitismin ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä 24. kesäkuuta 2011 annetun ja 1. joulukuuta 2020 tarkistetun yleisen toimintapoliittisen suosituksen nro 13 romanivastaisuuden ja romaneihin kohdistuvan syrjinnän torjumisesta;
- y. **OTTAA HUOMIOON** Euroopan neuvoston ministerikomitean tekemän työn, erityisesti 20. toukokuuta 2022 annetun suosituksen CM/Rec(2022)16 vihapuheen torjumisesta ja 7. toukokuuta 2024 annetun suosituksen CM/Rec(2024)4 viharikosten torjumisesta;
- z. **OTTAA HUOMIOON** uskonnon- ja vakaumuksenvapaudesta 17. joulukuuta 2024 hyväksytyn YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 79/174, jossa tuomitaan jyrkästi kaikenlainen uskontoon tai vakaumukseen perustuva suvaitsemattomuus, syrjintä ja väkivalta;

- ä. **OTTAA HUOMIOON** YK:n yleiskokouksen 17. joulukuuta 2024 hyväksymän päätöslauselman 79/193, jossa julistetaan toinen afrikkalaisen syntyperän vuosikymmen 2025–2034, ja palauttaa mieleen Durbanin julistuksen ja toimintaohjelman mukaiset sitoumukset, joissa tunnustetaan kansallisten toimien ja kansainvälisen yhteistyön tehostamisen merkitys, sekä julistukseen sisältyvät kehotukset, joissa afrikkalaistaustaisia ihmisiä kannustetaan osallistumaan yhteiskunnan kaikkeen poliittiseen, yhteiskunnalliseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaan;
- ä. **OTTAA HUOMIOON** YK:n ihmisoikeusneuvoston 13. heinäkuuta 2021 hyväksymän päätöslauselman 47/21 afrikkalaisten ja afrikkalaista syntyperää olevien henkilöiden ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistämisestä ja suojelusta lainvalvontaviranomaisten liialliselta voimankäytöltä ja muilta ihmisoikeusrikkomuksilta perustavanlaatuisen muutoksen avulla rodullisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi ja toteaa, että syrjivät profilointikäytännöt vaikuttavat haitallisesti sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja voivat johtaa rotusyrjintään;
- ö. **OTTAA HUOMIOON** YK:n yleiskokouksen 15. maaliskuuta 2022 hyväksymän päätöslauselman 76/254, jossa 15. maaliskuuta julistettiin kansainväliseksi islamofobian torjunnan päiväksi;
- aa. **OTTAA HUOMIOON** YK:n yleiskokouksen 20. tammikuuta 2022 hyväksymän päätöslauselman 76/250 holokaustin kieltämisestä;

- bb. **TUNNUSTAA**, että rasismia voi kokea koko elämän ajan ja että kokemukset siitä voivat kerääntyä ja aiheuttaa pysyviä esteitä. Tätä kutsutaan yleisesti rakenteelliseksi rasismiksi, jonka vaikutus voi olla haitallisempi kuin yksittäisten rotuun perustuvien syrjintätapausten, koska se estää yhtäläisten mahdollisuuksien toteutumisen ja voi jatkaa sukupolvesta toiseen. Euroopan unionin neuvosto tunnustaa myös, että tällaiset esteet voivat olla vieläkin suurempia, jos rotu tai etninen alkuperä risteää² muiden ominaisuuksien, kuten sukupuolen, vammaisuuden, iän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin, kanssa, kuten Euroopan unionin perusoikeusvirasto on laajasti dokumentoinut;
- cc. **TUNNUSTAA** kansalaisjärjestöjen ratkaisevan roolin rasismiin ja siihen liittyvien vihan ja syrjinnän muotojen torjunnassa ja on samalla syvästi huolissaan kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta, mukaan lukien disinformaatiokampanjat, vihapuhe verkossa, rahoituksen vähentäminen, oikeudellinen häirintä sekä rasismia vastustaviin järjestöihin, aktivisteihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuva fyysinen uhka, ja **PANEE** näin ollen **TYTYVÄISENÄ MERKILLE** kansalaisyhteiskuntastrategian hyväksymisen ja **PALAUTTAA MIELEEN** julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) 11. huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1069;
- dd. **TOTEAA**, että verkkoalustat ja kehitteillä olevat teknologiat voivat helpottaa laittoman vihapuheen, rasismien, muukalaisvihan ja muun syrjivän sisällön nopeaa levittämistä ja lisääntymistä, mukaan lukien mustaihoisiin kohdistuva rasismi, aasialaisiin kohdistuva rasismi, muslimiviha ja romanivastaisuus sekä antisemitismi, ja että algoritmijärjestelmät ja generatiivinen tekoäly voivat luoda, toistaa tai voimistaa olemassa olevia yhteiskunnallisia vinoumia sekä edistää haitallisen sisällön leviämistä verkossa ja kohdennettuja disinformaatiokampanjoita;

² Tällaisia toimia toteuttaessaan tasa-arvoelimet voivat ottaa huomioon epäedulliset erityistilanteet, jotka perustuvat intersektionaaliseen syrjintään, jolla tarkoitetaan useampaan direktiivin (EU) 2024/1499 5 artiklan 2 kohdalla suojattuun syrjintäperusteeseen perustuvaa syrjintää.

- ee. **TOTEAA**, että rasismi voi johtaa konkreettiseen ja mitattavissa olevaan eriarvoisuuteen muun muassa työllisyyden, asumisen, koulutuksen, terveydenhuollon ja julkiseen elämään osallistumisen osalta, mitä risteävät syrjinnän muodot voivat entisestään syventää, ja että OECD:n viimeaikaisten arvioiden mukaan rotusyrjintä ja etninen syrjintä maksavat EU:lle vuosittain jopa 12,7 miljardia euroa menetettynä BKT:nä, ja korostaa, että rasismin torjunta on paitsi moraalinen ja oikeudellinen välttämättömyys myös strateginen investointi Euroopan vaurauteen ja yhteenkuuluvuuteen;
- ff. **PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE** Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) työn vertailukelpoisten tietojen keräämiseksi rasismia ja siihen liittyviä vihan ja syrjinnän muotoja koskevista kokemuksista;
- gg. **TOTEAA** erittäin huolestuneena, että rasismi vahingoittaa yhteiskuntaa monin tavoin ja että sen seurauksena monet ihmiset Euroopassa joutuvat kohtaamaan syrjintää, joka vaikuttaa heidän ihmisarvoonsa, mahdollisuuksiinsa elämässä, vaurauteensa, hyvinvointiinsa ja usein myös heidän henkilökohtaiseen turvallisuuteensa;
- hh. **TOTEAA** erittäin huolestuneena, että muslimivihan lisääntyminen, mukaan lukien muslimeihin ja heidän tiloihinsa kohdistuvat hyökkäykset, on johtanut siihen, että monet muslimit joutuvat turvautumaan selviytymismekanismeihin julkisissa tiloissa, työpaikalla, sosiaalisessa elämässä tai koulutuksessa leimautumisen, syrjinnän tai vihamielisyyden välttämiseksi;
- ii. **TOTEAA** erittäin huolestuneena, että antisemitismin merkittävä lisääntyminen erityisesti Hamasin ja muiden terroristiryhmien Israelia vastaan 7. lokakuuta 2023 tekemien raakojen terrori-iskujen, niitä seuranneen Gazan sodan ja muiden Lähi-idän konfliktien puhkeamisen jälkeen on vaikuttanut vakavasti juutalaiseen elämäntapaan Euroopassa. Juutalaisten tiloihin ja juutalaisiin kohdistuvat hyökkäykset sekä jokapäiväiseen elämään vaikuttava antisemitismi ovat johtaneet siihen, että monet juutalaiset piilottavat identiteettinsä julkisissa tiloissa, työpaikalla ja oppilaitoksissa tai korkeakouluissa.

Euroopan unionin neuvosto

1. **MUISTUTTAA**, että rasismi on ristiriidassa unionin perusperiaatteiden ja -arvojen kanssa ja heikentää sosiaalista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoa ja kaikkien henkilöiden täysipainoista osallistumista yhteiskuntaan, ja korostaa, että tarvitaan koordinoituja toimia, joihin osallistuvat unionin toimielimet ja virastot, jäsenvaltiot, alue- ja paikallisviranomaiset, tasa-arvoelimet, työmarkkinaosapuolet, yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunta;
2. **VAHVISTAA** olevansa sitoutunut torjumaan rasismia kattavalla ja kestävällä tavalla muun muassa sisällyttämällä rasismintorjunnan kaikkiin asiaankuuluviin unionin politiikkoihin ja edistämällä säännöllistä näkemystenvaihtoa asiaankuuluvissa neuvoston kokoonpanoissa ja työryhmissä.

Euroopan unionin neuvosto, joka ottaa huomioon toissijaisuusperiaatteen, kehottaa jäsenvaltioita:

I EU:n rasisminvastaisten strategioiden ja tasa-arvokehysten täytäntöönpaneminen

3. **TUKEMAAN** EU:n rasisminvastaisen strategian 2026–2030 tehokasta täytäntöönpanoa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla tekemällä tiivistä yhteistyötä asiasta vastaavan komission koordinaattorin kanssa, luomalla kumppanuuksia ja varmistamalla riittävä tuki kansalaisjärjestöille sekä edistämällä rasismintorjunnan tavoitteiden valtavirtaistamista asiaankuuluvilla politiikka-aloilla, kuten koulutuksessa, työllisyydessä, asumisessa, terveysturvallisuudessa ja digitalisaatiossa, ja jakamaan säännöllisesti komissiolle tietoa edistymisestä ja haasteista;
4. **TUKEMAAN** antisemitismin torjumista ja juutalaisen elämäntavan vaalimista koskevan EU:n strategian (2021–2030) meneillään olevaa täytäntöönpanoa tiiviissä yhteistyössä asiasta vastaavan komission koordinaattorin kanssa tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi, mukaan lukien tukitoimet, joilla pyritään vaalimaan juutalaista elämäntapaa kaikkialla EU:ssa;

5. **VAHVISTAMAAN SITOUTUMISENSA** meneillään olevaan työhön, jolla torjutaan muslimivihaa, joka voi ilmetä uskontoon ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän yhdistelmänä, ja varmistamaan, että rasismien vastaisissa horisontaalisissa toimissa, joita sovelletaan kaikkiin rasismien muotoihin, puututaan myös muslimivihaan;
6. **VARMISTAMAAN** romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten täytäntöönpanon romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen 2020–2030 mukaisesti keskittyen erityisesti romanivastaisuuden torjumiseen ja konkreettisiin edistysaskeliin romanien koulutuksen, työllisyyden, asumisen ja terveydenhuollon aloilla;
7. **VARMISTAMAAN** syrjinnän vastaisen EU:n oikeudellisen kehyksen tehokkaan soveltamisen, myös tapauksissa, joissa on kyse rotuun tai etniseen alkuperään perustuvasta intersektionaalisesta syrjinnästä yhdistettynä muihin syrjintäperusteisiin, kuten sukupuoleen, vammaisuuteen, ikään, uskontoon tai vakaumukseen tai seksuaaliseen suuntautumiseen, ja **VAHVISTAMAAN** täytäntöönpanomekanismeja ja oikeussuojakeinoja sellaisten oikeuksien osalta, jotka liittyvät työllisyyteen, sosiaaliseen suojeluun, terveydenhuoltoon, koulutukseen sekä tavaroiden ja palvelujen, myös asumisen, saatavuuteen ja tarjontaan, jotta varmistetaan yhdenmukainen soveltaminen kaikkialla unionissa;
8. **EDISTÄMÄÄN** toimia sosioekonomisen tasa-arvon varmistamiseksi muun muassa investoimalla sosioekonomiseen osallisuuteen, jotta voidaan puuttua rakenteellisen rasismien vaikutuksiin esimerkiksi koulutuksen, työllisyyden, palvelujen saatavuuden ja asumisen kaltaisilla aloilla;

II Tiettyihin rasismiin muotoihin ja niihin liittyviin vihan ja syrjinnän muotoihin puuttuminen ja kohdennettujen kansallisten toimenpiteiden laatiminen

9. **KEHITTÄMÄÄN, HYVÄKSYMÄÄN, TÄYTÄNTÖÖNPANEMAAN TAI UUSIMAAN** rasismiin ja rotusyrjinnän vastaisia kohdennettuja toimia, erityisesti kansallisia toimintasuunnitelmia, ohjelmia ja strategioita, ja varmistamaan, että ne ovat eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia, puuttuvat rakenteelliseen rasismiin, noudattavat intersektionaalista lähestymistapaa ja että niihin sovelletaan jatkuvaa seurantaa ja säännöllistä arviointia, vastaavasti hyväksymään erityisiä strategisia lähestymistapoja, joilla puututaan tiettyihin rasismiin muotoihin tarpeen mukaan, ja harkitsemaan kansallisten koordinaattoreiden nimittämistä koordinoinnin, vastuuvollisuuden ja sidosryhmien osallistumisen vahvistamiseksi;
10. **TUNNUSTAMAAN**, että rasismiin ja syrjinnän eri muotoja voi esiintyä ja ilmetä eri tavoin eri maissa ja eri yhteyksissä ja että kullakin jäsenvaltiolla on parhaat valmiudet kehittää kansallisia toimintasuunnitelmia, ohjelmia tai strategioita kansallisten käytäntöjen mukaan rasismiin ja syrjinnän ehkäisemiseksi ja torjumiseksi omassa yhteiskunnassaan;
11. **TOTEAMAAN**, että vaikka antisemitismi ja rasismi ovat osittain päällekkäisiä ilmiöitä, koska ne kieltävät yksilöiden välisen tasa-arvon, ne ovat ominaispiirteiltään erilaisia ja edellyttävät päättäväisiä politiikkatoimia, joissa otetaan huomioon niiden erityispiirteet ja yhtäläisyydet; **SITOUTUMAAN** jatkamaan antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämäntavan vaalimista koskevan EU:n strategian (2021–2030) täytäntöönpanoa, koska se on edelleen EU:n ensisijainen toimintapoliittinen asiakirja antisemitismin torjumiseksi. Aiemman sitoumuksensa mukaisesti komissiota ja kaikkia jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään edelleen holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton (IHRA) oikeudellisesti sitomatonta antisemitismin työmääritelmää;

12. **VAHVISTAMAAN** romanivastaisuuden torjuntaa rasismien ja syrjinnän erityisenä muotona muun muassa edistämällä holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton (IHRA) romanivastaisuuden ja romanivastaisen syrjinnän oikeudellisesti sitomattoman työmääritelmän käyttöä tietoisuuden lisäämiseksi;
13. **PUUTTUMAAN** mustaihoisiin kohdistuvan rasismien torjuntaan erityisenä rasismien muotona, joka on juurtunut syvälle historialliseen perintöön, kuten kolonialismiin, orjuuteen ja muuttoliikkeeseen, ja tunnustamaan, että siihen on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota kansallisissa toimintasuunnitelmissa, ohjelmissa tai strategioissa kansallisen toimintaympäristön mukaisesti sekä EU:n tason strategioissa;
14. **TUNNUSTAMAAN**, että muslimiviha³ voi olla erityinen syrjinnän muoto, joka kohdistuu muslimeihin tai muslimeina pidettyihin henkilöihin ja johon liittyy vihamielisyyttä ja ennakkoluuloja, jotka voivat esiintyä uskontoon ja kulttuuriin sekä etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän yhdistelmänä, ja että siihen on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota kansallisissa toimintasuunnitelmissa, ohjelmissa tai strategioissa sekä EU:n tason strategioissa;

III Vihapuheen, viharikosten ja syrjinnän torjuminen sekä verkossa että sen ulkopuolella

15. **JATKAMAAN** vihapuheen ja viharikosten torjuntaa koskevan EU:n kehyksen jäljellä olevien puutteiden arviointia ottaen huomioon niiden vakavat vaikutukset yksilöihin, sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja demokraattisiin arvoihin kaikkialla EU:ssa;

³ Näissä päätelmissä käytettyä sanamuotoa ei pitäisi tulkita neuvoston kannaksi siitä, mitä terminologiaa olisi käytettävä viitattaessa muslimivihaan / muslimeihin kohdistuvaan rasismiin.

16. **TUNNUSTAMAAN**, että geopoliittinen kehitys, yhteiskunnalliset kriisit ja uusien digiteknologioiden lisääntyvä käyttö voivat lisätä rasismia ja siihen liittyviä vihan ja syrjinnän muotoja, laitonta vihapuhetta ja viharikoksia unionissa, ja **SITOUTUMAAN** sen varmistamiseen, että kansallisilla viranomaisilla on valmiudet reagoida nopeasti ja tehokkaasti tällaiseen kehitykseen muun muassa seuraavin toimenpitein:
- vahvistetaan lainvalvonta- ja rikosoikeusviranomaisten valmiuksia tunnistaa, kirjata ja tutkia viharikoksia ja laitonta vihapuhetta ja nostaa niistä syytteitä sekä vahvistetaan samalla niiden valmiuksia kunnioittaa ihmisoikeuksia, erityisesti oikeutta mielipiteen- ja sananvapauteen demokraattisen yhteiskunnan perustana;
 - tarjotaan tarvittaessa lainvalvontahenkilöstölle, oikeusalan toimijoille ja virkamiehille kohdennettua koulutusta rotuun liittyvien ennakkoluulojen, syrjivän profiloinnin ja viharikosten tunnistamisesta ja torjumisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta oikeusviranomaisten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäytyneet unionissa;
 - varmistetaan, että uhreilla on tosiasiallinen oikeus tiedonsaantiin, suojeluun, tukeen ja oikeussuojaan;
17. **KANNUSTAMAAN** rasismin ja siihen liittyvän vihan ja syrjinnän kaikkien muotojen uhreja ja todistajia ilmoittamaan näistä tapauksista ja tutkimaan tapoja **PARANTAA** valitusten tekemistä koskevia järjestelmiä, myös käyttämällä asianmukaisesti vaihtoehtoisia raportointimekanismeja, kuten verkkoraportointivälineitä, joiden ansiosta valituksen tekijä voi halutessaan jäädä nimettömäksi, samalla kun varmistetaan, että valituksen tekijöitä tuetaan koko prosessin ajan;

18. **VAHVISTAMAAN** lainvalvontaviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja uhrien tukijärjestöjen mekanismeja tehdä mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä rasismitapausten ja niihin liittyvien vihan ja syrjinnän muotojen seurannassa, jotta tapauksista saataisiin kattavampi kuva kussakin jäsenvaltiossa samalla kun varmistetaan kansalaisjärjestöjen riippumattomuus ja suojellaan sitä, sekä **PUUTTUMAAN** rotusyrjinnän ja rasististen viharikosten ja vihapuheen merkittävään aliraportointiin asiaankuuluville toimijoille, myös verkossa, lisäämällä luottamusta asianomaisten yhteisöjen, lainvalvontaviranomaisten ja julkishallinnon välillä;
19. **VARMISTAMAAN** etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien henkilöiden turvallisuuden, mukaan lukien heidän kulttuurillisesti merkittävät paikkansa sekä uskonnonharjoittamis- ja muistopaikkansa, ja toteuttamaan asianmukaisia suojelutoimia sellaisten uskonnollisten ja kulttuuristen kokoontumisten aikana, jotka voivat olla suuremmassa vaarassa;
20. **VARMISTAMAAN**, että digipalvelusäädöksen velvoitteet, jotka liittyvät verkossa esiintyvään laittomaan vihapuheeseen liittyvien järjestelmäriskien lieventämiseen ja syrjimättömyyttä koskevaan oikeuteen, pannaan täysimääräisesti täytäntöön, ja **KANNUSTAMAAN** verkkoalustoja ja muita välityspalvelujen tarjoajia osallistumaan edelleen merkityksellisellä tavalla verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumista koskeviin käytäntönsäätöihin;
21. **KANNUSTAMAAN** kestäväällä tavalla ja **TUKEMAAN** kansalaisjärjestöjä ja muita yhteisöjä niiden pyrkimyksissä tulla tunnustetuiksi luotettuina ilmoittajina digipalvelusäädöksen nojalla ja niiden käyttäessä tätä asemaa sen varmistamiseksi, että rasistisen tai syrjivän laittoman verkkosisällön vastaisiin toimiin ryhdytään nopeammin ja luotettavammin johdonmukaisella tavalla, samalla kun kansalaisjärjestöjä suojellaan julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavilta strategisilta kanteilta (SLAPP-kanteet) direktiivin (EU) 2024/1069 mukaisesti;

22. **TUNNISTAMAAN** sekä uusien että kehitteillä olevien teknologioiden, kuten generatiivisen tekoälyn ja tekoälyagenttien, vaarat ja hyödyt ja **TOTEUTTAMAAN TOIMIA** algoritmisen syrjinnän, rotusyrjinnän ja laittoman vihapuheen voimistumisen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi tällaisten teknologioiden koko elinkaaren ja arvoketjun ajan tekoällysäädöksen ja muun sovellettavan unionin lainsäädännön, myös syrjinnän vastaisen lainsäädännön, mukaisesti siten, että varmistetaan uhrien kannalta suotuisat säännöt algoritmisen syrjinnän todistamiseksi, järjestetään algoritmijärjestelmien tekninen testaus vinoumien ja syrjinnän toteutukseksi ja luodaan tehokas yhteistyömekanismi markkinavalvontaviranomaisten ja perusoikeuselinten välille;
23. **VARMISTAMAAN**, että verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen uhreille on tarjolla tehokkaita ilmoitusmekanismeja, oikeussuojakeinoja ja tukipalveluita uhrien oikeuksista annetun tarkistetun direktiivin mukaisesti ja että kansalliset viranomaiset on koulutettu ja varustettu tutkimaan verkossa esiintyviä viharikoksia ja nostamaan niistä syytteitä tehokkaasti;

IV Yhdenvertaisuustietojen kerääminen

24. **TUTKIMAAN** mahdollisuuksia parantaa yhdenvertaisuustietojen keruuta, laatua ja vertailukelpoisuutta kansallisella tasolla asiaan sovellettavien kansallisten kehysten mukaisesti, mihin voisi sisältyä tietojen erittely rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, iän, vammaisuuden ja sosioekonomisen aseman mukaan niin, että noudatetaan kaikilta osin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ja kunnioitetaan vapaaehtoisen itsemäärittelyn periaatetta, ja **KANNUSTAMAAN** siihen, että kehitetään yhteisiä menettelyllisiä kehyksiä yhteistyössä komission, perusoikeusviraston ja Eurostatin kanssa, jotta mielekäs maiden välinen vertailu ja näyttöön perustuva päätöksenteko olisi mahdollista kunnioittaen kaikilta osin kussakin jäsenvaltiossa vallitsevia olosuhteita ja niiden tarpeita;

V Koulutuksen, tietoisuuden ja ennaltaehkäisyn edistäminen

- 25. LISÄÄMÄÄN TIETOISUUTTA** kansan keskuudessa väestön monimuotoisuuden hyödyistä ja rikkaudesta EU:ssa, oikeudesta olla joutumatta syrjityksi rodun tai etnisen alkuperän perusteella, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän uhrien käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, saatavilla olevista tukipalveluista, erityisesti tasa-arvoelimistä, rasisminvastaisen strategian 2026–2030 hyväksymisestä ja muista EU:n ja kansallisen tason strategioista, joilla torjutaan rasismia sen kaikissa muodoissa, myös kansallisten tiedotuskampanjoiden avulla, ja **EDISTÄMÄÄN** eri ryhmien välistä vuoropuhelua, jossa korostuu yhteinen identiteettimme eurooppalaisina ja yhteiset arvomme EU:ssa, kuten demokratia, vapaus ja ihmisoikeudet;
- 26. HUOMIOIMAAN** aiheeseen liittyvät kansainväliset päivät, kuten YK:n kansainvälinen päivä rotusyrjinnän poistamiseksi, ja kolonialismi- ja orjuushistoriaan liittyvät muistopäivät;
- 27. JATKAMAAN** holokaustin muiston ylläpitämistä ja siihen liittyvää kasvatustyötä ja puuttumaan aktiivisesti holokaustin kieltämiseen, vääristelyyn ja vähättelemiseen holokaustin muistoa kunnioittavan kansainvälisen liiton (IHRA) holokaustin kieltämistä ja vääristämistä koskevan oikeudellisesti sitomattoman työmääritelmän mukaisesti;
- 28. SITOUTUMAAN** komission ja Unescon yhteishankkeen mukaisesti tehostamaan rasisminvastaista koulutusta, kuten EU:n rasisminvastaisessa strategiassa 2026–2030 todetaan, noudattaen prioriteetteja, jotka on määritelty eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden toisessa jaksossa edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä sekä EU:n nuorisostrategiassa, ja puuttumaan rasismiin sen kaikissa muodoissa koulutuksessa ja koulutuksen kautta sisällyttämällä opetukseen erilaisia historiallisia ja nykyajan näkökulmia väkivallan, kiusaamisen, vihapuheen, väärän tiedon ja disinformaation sekä rotuun perustuvan syrjinnän torjumiseksi ja osallistavien ja tasa-arvoisten oppimisympäristöjen edistämiseksi sekä ottamaan historiallisten näkökulmien, kuten siirtomaahistorian, transatlanttisen orjakaupan ja alkuperäiskansoihin kohdistuneiden vaikutusten, opettamisen keskeiseksi osaksi rasisminvastaista koulutusta;

VI Demokratioiden selviytymiskyvyn vahvistaminen

29. TUNNUSTAMAAN, että eurooppalaisten demokratioiden selviytymiskykyä vahvistaa perusarvojemme suojelu eli muun muassa demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien suojelu ja että unionin arvot ovat kriittinen puolustuslinja ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiokampanjoita vastaan, joissa käytetään järjestelmällisesti hyödyksi rasismia, syrjintää ja yhteiskunnallisia jakolinjoja, ja että toimenpiteet näiden arvojen vaalimiseksi, myös torjumalla rasismia sen kaikissa muodoissa, kuuluvat olennaisesti eurooppalaisessa demokratian kilvessä vahvistettuun laajempaan demokratioiden selviytymiskykyä koskevaan unionin toimintasuunnitelmaan;

30. SUHTAUTUMAAN MYÖNTEISESTI komission aloitteisiin ja erityisesti seuraaviin:

- ensimmäisen rasisminvastaisen strategian 2026–2030 hyväksyminen EU:n rasismin torjunnan toimintasuunnitelman 2020–2025 tulosten pohjalta;
- rasismin torjunnan koordinaattorin, antisemitismin torjunnan ja juutalaisen elämäntavan vaalimisen koordinaattorin sekä muslimivihan torjunnasta vastaavan koordinaattorin nimittäminen komissioon vuodesta 2015 ottaen huomioon näiden toimeksiannot ja vaatien riittäviä ja yhtäläisiä resursseja näitä tehtäviä varten;
- Euroopan unionin laajuisen kattavan oikeudellisen kehyksen laatiminen verkkoturvallisuudesta, vastuuvollisuudesta ja avoimuudesta digipalvelusäädöksen avulla;

- rahoitustuen jatkuminen jäsenvaltioiden hankkeille, joiden tavoitteena on turvata monimuotoisuus ja kansalaisoikeudet, ennen kaikkea kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman (CERV) ja sen ehdotetun seuraajan (CERV+) kautta osana AgoraEU-ohjelmaa, tämän vaikuttamatta käynnissä oleviin keskusteluihin tulevasta monivuotisesta rahoituskehiksestä;
- yhteiset toimet vahvojen demokratioiden voimaannuttamiseksi, suojelemiseksi ja edistämiseksi EU:ssa eurooppalaisen demokratian kilven ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian kautta;
- yhdenmukaistetun sääntelykehiksen laatiminen EU:ssa käytettäviä tekoälyjärjestelmiä varten tekoälysäädöksen vaiheittaisen käyttöönoton kautta.

PYYTÄÄ komissiota

31. JATKAMAAN EU:n rasisminvastaisen strategian (2026–2030) ja siihen liittyvien tasa-arvon unionin strategioiden⁴ täytäntöönpanon tukemista kansallisten olosuhteiden mukaisesti sisällyttämällä rasismin ja syrjinnän vastaiset näkökohdat asiaankuuluviin komission ehdotuksiin ja politiikka-aloitteisiin; varmistamaan, että rasismin, antisemitismin ja muslimivihan torjuntaa koskevat komission toimintapolitiikat pannaan täytäntöön koordinoitusti ja toisiaan vahvistavalla tavalla ja että ne ovat yhdenmukaisia asiaankuuluvien tasa-arvostrategioiden kanssa, jotta rasisminvastaisen strategian perustana oleva intersektionaalinen lähestymistapa voi toteutua kokonaisuudessaan;

⁴ Sukupuolten tasa-arvostrategia 2026–2030, hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2026–2030, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030 ja romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys 2020–2030.

- 32. SEURAAMAAN** tasa-arvon unionin, myös rasisminvastaisen strategian, täytäntöönpanoa ja **RAPORTOIMAAN** siitä kattavasti, jäsennellysti, avoimesti ja säännöllisesti, jotta saavutettua edistystä pystytään arvioimaan jatkuvasti muun muassa sellaisten säännöllisten edistymiskertomusten avulla, jotka perustuvat perusoikeusviraston, Eurostatin, kansallisten tasa-arvoelinten ja kansalaisyhteiskunnan tietoihin ja ihmisoikeusperustaisiin analyysihin; jatkamaan työtä asiaankuuluvien EU:n virastojen kanssa yhdenvertaisuustietojen keräämiseksi, myös intersektionaalisen lähestymistavan avulla; arvioimaan edistystä, havaitsemaan pysyvät puutteet ja suosittamaan tarvittavia mukautuksia;
- 33. JATKAMAAN** syrjinnänvastaisen lainsäädännön, erityisesti rotusyrjintädirektiivin ja tasa-arvoelimiä koskevista normeista annettujen direktiivien, digipalvelusäädöksen, tekoälysäädöksen sekä rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetun puitepäättöksen, täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan seuraamista;
- 34. TUKEMAAN** jäsenvaltioita kansallisten rasisminvastaisten toimintasuunnitelmien, ohjelmien ja strategioiden kehittämisessä, toteuttamisessa ja seuraamisessa erityisesti antamalla teknistä apua, edistämällä vastavuoroista oppimista ja tutustumisvierailuja, julkaisemalla ohjeita ja käsikirjoja ja helpottamalla rasisminvastaisen strategian kansallista täytäntöönpanoa käsittelevän asiantuntijaryhmän säännöllisten kokousten järjestämistä;
- 35. TUKEMAAN** ja **EDISTÄMÄÄN** käynnissä olevia yhteisiä toimia ei-sitovien työmääritelmien laatimiseksi rakenteellisesta rasismista ja muslimivihasta ottaen kaikilta osin huomioon olemassa olevat määritelmät ja Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) vastaavan työn;
- 36. VARMISTAMAAN** riittävän kohdennetun taloudellisen tuen kansalaisjärjestöille ja tasa-arvoelimille, tämän vaikuttamatta käynnissä oleviin keskusteluihin monivuotisesta rahoituskehiksestä, ja helpottamaan rasismintorjunnan kansalaisyhteiskuntafoorumin toimintaa ja laajemman kansalaisyhteiskuntafoorumin perustamista EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian mukaisesti;

- 37. TIIVISTÄMÄÄN** yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien, erityisesti niiden, jotka työskentelevät rasismien torjunnan ja alkuperäiskansojen oikeuksien⁵ parissa, sekä tasa-arvoelinten ja alan kansainvälisten organisaatioiden kanssa sekä **EDISTÄMÄÄN** säännöllistä temaattista tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden ja mainittujen sidosryhmien välillä;
- 38. TUKEMAAN** perusoikeusviraston ja sidosryhmien pyrkimyksiä toteuttaa tutkimuksia ja selvityksiä, myös määrällistä tiedonkeruuta laadullisen tutkimuksen ohella, jotta voidaan parantaa ymmärrystä rasismien ja syrjinnän kaikista muodoista;
- 39. VAHVISTAMAAN** sitoumustaan torjua rasismia ja syrjintää niiden kaikissa muodoissa ja vaalia perusoikeuksia ja eurooppalaisia arvoja sekä **VAKUUTTAMAAN JÄLLEEN**, että rasismien kaikkien muotojen torjunta on Euroopan unionille perustavanlaatuinen oikeudellinen ja strateginen välttämättömyys ja että aito tasa-arvon unioni edellyttää kaikkien hallinnon tasojen pitkäjänteistä, kunnianhimoista työtä, johon osoitetaan riittävät resurssit.
-

⁵ Alkuperäiskansojen oikeudet sellaisina kuin ne on määritelty YK:n julistuksessa alkuperäiskansojen oikeuksista sekä ihmisoikeuksia koskevassa kansainvälisessä oikeudessa.